

“La indústria que queda ja ha fet la seva reconversió. Ara el repte és desestacionalitzar el turisme”

Entrevista a Joaquim Nadal

Joaquim Nadal va ser alcalde de Girona (1979-2003), diputat al Parlament de Catalunya (1984-2012) i conseller de la Generalitat (2003-2010), entre moltes altres coses. Apartat ja de la vida partidista, li demanem algunes reflexions al voltant de la política i la geografia a les comarques gironines.

Comencem per la geografia. Si avui volem analitzar les comarques gironines des d'un punt de vista social i polític, ens serveixen més les categories de costa i interior, que no les comarques?

Qualsevol aproximació territorial requereix de molts matisos. És veritat que de la plana interior cap a la muntanya, la vella Catalunya carlina te unes característiques i la costa en té unes altres.

I que el vell món republicà federal, que no va ser mai hegemònic, era de Figueres cap al mar i el vell món carlí de Banyoles a la muntanya. Però en cadascun d'aquests àmbits hi havia els seus “illots” dels altres. Per tant no acaba de ser un bon tall.

Hi ha un altre factor que sí que apunta a la dicotomia: pujant del sud cap al nord, la dreta i l'esquerra de l'autopista AP-7. El tall és a l'autopista. Les carreteres i les poblacions de l'autopista a la muntanya tenen unes característiques i les que van cap a la costa unes altres.

"El ciutadà mig de Girona va molt més a Barcelona que a Perpinyà. Tot i que Europa ha esborrat les fronteres hi segueix havent una frontera psicològica"

Per no ser tan barroers, el factor determinant seria la transformació de les grans poblacions de costa de velles poblacions marineres i molt pobres, a primer una certa tradició industrial del suro -els que el tenen-, i després el monocultiu del turisme. Roses, Palafrugell, Palamós, Sant Feliu de Guíxols, Lloret, Blanes. Son ciutat mitjanes que han crescut amb diferents graus de la immigració. A Banyoles és diferent. No ha fet la mateixa evolució.

Si pensem en la ciutat de Girona la dualitat segueix essent la dualitat interna de cada població. S'ha anat amorosint i reduint la distància entre els barris i el centre, el centre i la perifèria, la burgesia i la immigració. Però en el fons hi ha uns referents que marquen la dualitat catalana, que també existeix i que també expressa el temor d'uns i altres a què succeiria si algun dia es preguntés què volem ser.

Aquesta diferencia entre centre i perifèria es pot trobar a Sabadell, l'Hospitalet, Girona o Olot, i només canvia la proporció?

Bé, no és només això. A Sabadell tenen –o tenien- la caixa de Sabadell, el Banc de Sabadell, la Cambra de fabricants de teixits... i té una burgesia que identifica la ciutat. I Girona no la té en la mateixa proporció. Perquè? Perquè Girona és una capital administrativa i els que venen a fer fàbriques aquí són de fora que ho fan amb gent d'aquí.

Però si anem al gra fi, Girona s'assembla molt més a Sabadell que no a l'Hospitalet. Per exemple, a Sabadell la burgesia va veure bé i va votar un candidat que provenia de la burgesia tot i que era comunista. I el van poder votar perquè era dels nostres.

Ampliem la mirada, com es relacionen les comarques gironines amb la Catalunya del nord? Pot ser que actualment els del nord mirin més cap al sud que no a la inversa?

El ciutadà mig de Girona va molt més a Barcelona que a Perpinyà. Tot i que Europa ha esborrat les fronteres hi segueix havent una frontera psicològica. Això ha canviat en alguns sectors econòmics (com l'editorial) que han descobert que hi ha mercat i en alguna mesura han colonitzat la Catalunya francesa. Des del terreny de la política o la vida comú, els que hi anaven per anar a comprar alguns productes ara ho troben més aquí que allà.

La direcció econòmica que ha fet Catalunya és la inversa que la que ha fet el sud de França. Els pobles del Rosselló tendeixen a encongir-se i els d'aquí a expandir-se. Per això només cal anar a fer un volt a qualsevol poble i fixar-se en els cartells d'en venda.

Seguint parlant del territori. Girona és una província on bona part de la població no viu a la capital, sinó que hi ha nombrosos municipis petits i mitjans. És aquest un fenomen gironí o es produeix a tota Catalunya?

És a tot Catalunya però el cas més accentuat és a Girona i el que menys és Lleida, on la capital té un pes molt important. A les comarques gironines el cas més extrem és el del Baix Empordà, on cada dia es pregunten quina és la seva capital. A la Bisbal hi ha l'arxiu comarcal i la capital, Palamós té el port, però també hi ha Sant Feliu de Guíxols i Palafrugell. Hi ha un sistema de ciutats amb diferents centralitats.

Aquesta situació es mantindrà o a llarg termini es perdrà població en poblacions petites i mitjanes?

Mentre el turisme no punxi, això es mantindrà. Però també hi ha poblacions mitjanes, per exemple Maçanet de la Selva, amb dues grans fàbriques, una amb més de mil treballadors. Això marca i determina que aquesta població no retrocedeixi sinó al revés.

Parlem de les urbanitzacions. En molts municipis de les comarques gironines n'hi ha, i normalment tenen una configuració i una dinàmica social ben diferent a la del poble.

A l'entorn de Barcelona és molt pitjor: Collserola, Garraf, Montserrat...Aquest és un pecat del tardofranquisme que no s'ha corregit o no s'ha corregit prou.

A més això s'accentuarà perquè amb l'estructura salarial de les famílies actual, hi ha una tendència a convertir la segona residència en primera o en cedir-la com a primer habitatge als fills. Hi ha hagut molta ocupació de sòl. I si poguéssim traçar sobre el mapa la quantitat de vorera estesa que mai no s'ocuparà ens n'adonariem que el disbarat hagués pogut ser molt superior a la realitat actual.

El problema principal pels ajuntaments no és social, sinó que és el diferencial de manteniment de la urbanització respecte a la trama urbana: el cost de transport urbà, de clavegueres que en el seu moment no es van fer... El consum de sòl que s'ha fet a Catalunya en extensió, i això ho ha explicat l'Oriol Nel·lo moltes vegades, és molt superior a molts altres llocs.

A mi m'interessa entendre com, desaparegut el barraquisme, i integrada la població immigrada en promocions públiques d'habitatge, la mateixa gent o la generació següent, si és capaç de comprar-se un tros de terra, és capaç de gastar una generació sencera en fer-se la casa. N'hi ha moltes encara avui fent-se. Fent-se no de dilluns a divendres amb paletes sinó els propietaris de la casa treballant-hi el dissabte i diumenge.

"El cas més extrem és el del Baix Empordà, on cada dia es pregunten quina és la seva capital. (...) Hi ha un sistema de ciutats amb diferents centralitats."

"El problema principal pels ajuntaments no és social, sinó que és el diferencial de manteniment de la urbanització respecte a la trama urbana"

"El gran repte és millorar l'estacionalitat del turisme. Que a les ciutats de costa configura un paisatge urbà de desertització."

Parlem de la immigració. Girona és la segona província de l'Estat amb un percentatge més alt d'immigració

Cal distingir dues immigracions, dels anys trenta als anys 80, interior espanyola, i ara tenim un fenomen nou – que fa vint anys que dura, o més-. Tot això planteja una problemàtica nova. Segurament per qüestions culturals els llatinoamericans poden tenir una tendència a incorporar-se en més plenitud que un marroquí recalçant que només va de casa a la mesquita, però per sort no n'hi ha gaires així.

A nivell econòmic, a llarg termini aguantarà la indústria o cada vegada el turisme suposarà un percentatge més alt de l'activitat econòmica? Les condicions laborals en ambdós sectors són ben diferents...

La indústria que queda ja ha fet la seva reconversió. El tèxtil que queda ja ha superat 5 crisis. Tenim sector alimentari molt potent. Algunes tecnologies punteres: Comexi, Metalquímica, Nestle són exemples que no només no se'n van sinó que creixen.

El gran repte és millorar l'estacionalitat del turisme. Que a les ciutats de costa configura un paisatge urbà de desertització. I això succeeix en major mesura allà on la ciutat s'escampa que no al centre. Per entendre'ns: més al passeig de Palamós que no al carrer major.

També cal dir que el sector turístic ha anat per davant de les administracions. Com a exemples el golf, la bicicleta, el turisme rural, l'ecoturisme, l'enoturisme. Tot això percentualment és petit, però com a efecte desestacionalitzador és brutal. Perquè és de d'alta capacitat adquisitiva. Ningú ho havia previst i el sector ha generat una demanda.

Per acabar, quin són els reptes de la UdG en relació al territori de les comarques gironines?

La UdG té un impacte molt notable a les comarques gironines, si bé amb graus diversos en funció de la seva distància de Girona. Hi ha hagut la intel·ligència de buscar ajuntaments que s'apuntin a finançar càtedres per diversificar.

El problema o repte és doble: per una banda en què està derivant el mapa universitari a Catalunya, que va ser expansiu en un moment econòmic expansiu, en un escenari de crisi. I per l'altra què "fabriquem?" quants advocats, politòlegs, sociòlegs, aboquem al mercat laboral amb un destí incert? I tot això ens afecta en la proporció que sigui, encara que no siguin problemes només de la UdG.